

DEL II

KAPITEL 4 BLÅTUNGA	3
A. Åtgärder vid misstanke om blåtunga.....	3
B. Åtgärder då blåtunga har konstaterats	6
C. Skyddsområde och övervakningsområde	8
D. Vaccination.....	10
E. Giltighetstider	10

KAPITEL 4 BLÅTUNGA

Jfr rådets direktiv 2000/75/EG av den 20 november 2000 om fastställande av särskilda bestämmelser om åtgärder för bekämpning och utrotning av blåtung (EGT L 327, 22.12.2000, s. 74).

Kommissionens förordning (EG) nr 1266/2007 av den 26 oktober 2007 om tillämpningsföreskrifter till rådets direktiv 2000/75/EG när det gäller bekämpning och övervakning av blåtung och restriktioner för förflyttning av vissa djurarter som kan smittas av blåtung.

Föreskrifter om ändring i Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:42) om åtgärder med anledning av fall av blåtung

Statens Jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:43) om provtagning av idisslare för att kartlägga förekomst av blåtung och om obligatorisk vaccination

Med epizootilagstiftningen, direktiv 2000/75/EG och förordning (EG) nr 1266/2007, som grund har följande bekämpningsplan utarbetats.

Detaljerade stödprocesser och handlingsplaner för hantering av utbrott, övervakning och vaccinering finns hos jordbruksverket, SVA och länsstyrelserna.

A. Åtgärder vid misstanke om blåtung

1. Anmälan

a. Veterinär som misstänker förekomst av blåtung ska omedelbart per telefon anmäla detta till Jordbruksverket och länsstyrelsen (länsveterinären).

b. Person som misstänker att blåtung har drabbat djur i hans vård ska omedelbart anmäla detta till distriktsveterinär eller annan veterinär.

c. Övriga personer som yrkesmässigt kommer i kontakt med mottagliga djur eller produkter från dessa och som misstänker förekomst av blåtung ska omedelbart anmäla detta till Jordbruksverket och länsstyrelsen (länsveterinären) om Jordbruksverket inte redan har vidtagit åtgärder.

d. Ytterligare bestämmelser och anvisningar om anmälan vid misstanke om epizootisk sjukdom finns i kapitlen *Veterinär*, *Länsstyrelsen* och *Statens Veterinärmedicinska Anstalt* i Del I.

2. Undersökning och provtagning

a. Den veterinär som misstänker blåtung i en anläggning ska kliniskt undersöka misstänkt smittade djur och ta de prover som bedöms nödvändiga för att bekräfta eller utesluta misstanken.

b. En veterinär som Jordbruksverket utser ska vid behov ta ytterligare prover i den misstänkt smittade besättningen.

Bestämmelser och anvisningar om hur provtagning ska ske, hur emballering av prover ska gå till samt vart prover ska skickas finns i kapitlet *Provtagning, transport av prover samt epizootiutrustning* i Del I.

3. Spärrförklaring

Veterinär som har grundad anledning att misstänka förekomst av blåtunga i en anläggning eller ett område där mottagliga djur hålls ska spärrförklara anläggningen.

Bestämmelser och anvisningar om spärrförklaring finns i kapitlet *Spärrförklaring och smittförklaring* i Del I.

4. Avspärrning

Blåtunga överförs mellan idisslare genom svidknott (*Culicoides* spp). Direktsmitta eller smitta med redskap eller fordon har inte påvisats. Anläggningen behöver därför inte spärras för trafik eller annan verksamhet. .

5. Spärrbestämmelser

Anvisningar om restriktioner finns i kapitlet *Spärrförklaring och smittförklaring* i Del I.

- a. Alla mottagliga djur ska hållas kvar i sina stallar eller på någon annan plats där de är skyddade mot smittspridande insekter under den tid de smittspridande insekterna är aktiva, om detta är möjligt.
- b. Mottagliga djur får inte flyttas till eller från anläggningen.
- c. Mottagliga djur, de byggnader där mottagliga djur hålls samt dess närområde, särskilt sådana som är gynnsamma för insekter inom släktet *Culicoides* ska, om Jordbruksverket beslutar så, behandlas med ett insektsmedel som verket bestämmer.
- d. Kroppar av mottagliga djur som har dött ska oskadliggöras. Kropparna utgör endast initialt en smittrisk och ska då skyddas mot stickande insekter.

Bestämmelser och anvisningar om oskadliggörande finns i kapitlet *Oskadliggörande* i Del I.

6. Spårande av kontakthanläggningar

- a. Den veterinär som undersöker djur i en misstänkt smittad anläggning eller som spärrförklarar en anläggning där smitta misstänks, ska notera uppgifter från den som har djuren i sin vård om
 - eventuella kontakthanläggningar som tagit emot mottagliga djur från den spärrförklarade anläggningen under den tid smitta kan ha funnits där,
 - eventuella kontakthanläggningar dit smitta kan ha förts på annat sätt med hänsyn till anläggningarnas belägenhet, utformning eller andra kontakter med den spärrförklarade anläggningen, samt

- eventuella kontakthanläggningar som kan ha spridit smitta till den spärrförklarade anläggningen.

Om undersökande eller spärrförklarande veterinär inte fått uppgifter om kontakthanläggningar i samband med undersökning eller spärrförklaring ska en veterinär som Jordbruksverket utser ansvara för att så sker.

b. Veterinären ska på snabbast möjliga sätt meddela Jordbruksverket om eventuella kontakthanläggningar.

Jordbruksverket ansvarar för att kontakthanläggningar spärrförklaras om det bedöms motiverat och veterinären inte har möjlighet att göra detta.

7. Inventering och fortsatt undersökning av anläggningens djurbestand m.m.

a. Spärrförklarande veterinär ska göra en preliminär inventering av anläggningens bestånd av mottagliga djur vid spärrtillfället.

b. Vid inventeringen ska det totala antalet mottagliga djur anges. Dessutom ska anges antalet av vart och ett av de olika slag av mottagliga djur som finns i den spärrförklarade anläggningen.

För varje art av mottagliga djur ska noteras

- i vilket utrymme djuren är placerade,
- antal djur som dött,
- antal djur som har smittats,
- antal djur som kan antas vara smittade, samt
- antal djur som kan antas bli smittade.

c. Inventeringen ska hållas aktuell under hela spärrtiden.

Djur som föds, insjuknar, avlivas eller självdör ska noteras.

De löpande anteckningarna ska föras av djurhållaren och ska på begäran visas upp för Jordbruksverket och länsstyrelsen.

d. Veterinären ska på Jordbruksverkets blankett Epi 3 skriva rapport över utförd förrättning i samband med spärrförklaringen.

e. En veterinär som Jordbruksverket utser ska regelbundet besöka spärrförklarad anläggning och

- kliniskt undersöka sjuka djur och misstänkt smittade djur, samt
- ta prover för undersökning på laboratorium i den utsträckning som Jordbruksverket bestämmer.

f. Om det behövs för att bekräfta sjukdomens förekomst ska döda djur obduceras på en plats som Jordbruksverket godkänner.

8. Rekognosering av plats för epizootigrav

För blåtunga finns sannolikt inget behov av epizootigrav men i avvaktan på diagnos kan det vara lämpligt att en veterinär som besöker anläggningen för att ta prover, inventera djurbestånd m.m. även undersöker om det finns en lämplig plats för en epizootigrav i eller nära det spärrförklarade området.

Anvisningar om lämplig placering av epizootigrav finns i kapitlet *Oskadliggörande* i Del I.

9. Smittutredning

- a. En smittutredning ska snarast inledas. Ansvarig för denna är en veterinär som Jordbruksverket utser.
- b. Smittutredningen ska minst omfatta följande.
 - Bedömning av den tid under vilken smittan kan ha funnits i anläggningen eller området innan den upptäcktes och anmäldes,
 - efterforskning av varifrån smittan kan ha spridits till den anläggning eller det område där smitta misstänks,
 - efterforskning av andra anläggningar och områden som kan ha smittats från samma källa,
 - utredning av på vilket sätt (t.ex. med djur eller djurkroppar) smitta kan ha spridits till eller från det område där smitta misstänks, samt
 - förekomst och utbredning av smittspridande insekter.
- c. Jordbruksverkets blankett Epi 11 är lämplig att använda vid utredningen eftersom den är särskilt utformad för ändamålet.

Blankett Epi 11 ska kombineras med blankett Epi 3 som innehåller uppgifter om vilka djur som finns i besättningen vid spärrtillfället.

B. Åtgärder då blåtunga har konstaterats

1. Smittförklaring

- a. Jordbruksverket beslutar om smittförklaring då förekomst av blåtunga har konstaterats i en anläggning.
- b. Efter delegation av Jordbruksverket beslutar länsstyrelsen om smittförklaring.

2. Avspärrning

Se åtgärder vid misstanke punkt A. 4. Inga fysiska avspärrningar behövs då sjukdomen smittar via svidknott.

3. Provtagning

Provtagning ska ske i den utsträckning som Jordbruksverket beslutar och ska utföras av en veterinär som Jordbruksverket utser.

Provtagning för blåtunga regleras i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2008:43) om provtagning av idisslare för att kartlägga förekomst av blåtunga och om obligatorisk vaccination.

Bestämmelser och anvisningar om hur provtagning ska ske, hur emballering av prover ska gå till samt vart prover ska skickas finns i kapitlet *Provtagning, transport av prover samt epizootiutrustning* i Del I.

4. Smittutredning

En smittutredning ska snarast inledas om detta inte redan gjorts i samband med spärrförklaringen. Ansvarig för utredningen är en veterinär som Jordbruksverket utser. Se punkt A 9.

5. Värdering och avlivning

Bestämmelser och anvisningar om värdering och avlivning finns i kapitlet *Avlivning av djur* i Del I.

a. Djur ska avlivas i den omfattning som behövs för att hindra att smittan sprider sig. Jordbruksverket fattar beslut om avlivning och om valet av lämplig avlivningsmetod.

Jordbruksverket ska underrätta kommissionen om beslutet.

b. Avlivningen ska ske under övervakning av veterinär som Jordbruksverket utser.

c. Djuren ska före avlivningen värderas av de värderingsmän som Jordbruksverket utsett.

6. Oskadliggörande

Bestämmelser och anvisningar om oskadliggörande finns i kapitlet *Oskadliggörande* i Del I.

a. Avlivade djur och kroppar efter djur som dött på anläggningen ska oskadliggöras.

b. Oskadliggörande ska utföras under överinseende av veterinär som Jordbruksverket utser.

7. Åtgärder i omkringliggande anläggningar

Spärrförklaring

a. Då förekomst av blåtunga officiellt har bekräftats ska samtliga anläggningar med mottagliga djur inom en radie av 20 kilometer (inbegripet skyddsområdet) runt smittförklarad anläggning **spärrförklaras**.

Jordbruksverket kan besluta att områdets storlek ska minskas eller ökas beroende på epidemiologiska, geografiska, ekologiska eller meteorologiska förhållanden.

b. Om 20-kilometersområdet sträcker sig in över annat EU-lands territorium, ska områdets omfattning gemensamt fastställas av de ansvariga myndigheterna i de berörda länderna.

Vaccination

c. Jordbruksverket kan besluta att genomföra ett vaccinationsprogram mot blåtunga eller att vidta andra åtgärder i området och ska i så fall underrätta EU-kommissionen om detta beslut. (SJVFS 2008:43)

Bestämmelser och anvisningar om vaccination finns i kapitlet *Vaccination mot epizootisk sjukdom* i Del I.

C. Skyddsområde och övervakningsområde

1. Omfattning

a. Så snart diagnosen blåtunga officiellt har bekräftats ska Jordbruksverket besluta om inrättandet av **skyddsområde** och **övervakningsområde**. Enligt den europeiska lagstiftningen finns möjlighet till olika typer av restriktionsområden och därför hänvisas till gällande lagstiftning för utformande av dessa restriktionsområden. Som riktlinje kan nedanstående punkter beaktas.

b. Efter delegation av Jordbruksverket beslutar länsstyrelsen om inrättande av skyddsområde och övervakningsområde.

c. Skyddsområdet ska ha en radie på minst 100 kilometer runt hela den smittförklarade anläggningen.

d. Övervakningsområdet ska sträcka sig minst 50 kilometer utanför skyddsområdet.

e. Inom övervakningsområdet får ingen systematisk vaccination mot blåtunga ha skett under de senaste 12 månaderna.

f. Övergripande bestämmelser om gränsdragning vid inrättande av skydds- och övervakningsområden finns i kapitlet *Områden med särskilda restriktioner* i Del I.

g. Om ett skydds- eller övervakningsområde ligger inom mer än en medlemsstats territorium, ska de ansvariga myndigheterna i de berörda staterna gemensamt fastställa detta område.

Om det bedöms nödvändigt fastställer EU-kommissionen skydds- och övervakningsområdena.

h. Jordbruksverket kan begära att gränsdragningen ska ändras med hänsyn till

- den geografiska belägenheten,
- de ekologiska faktorerna,
- de meteorologiska förhållandena,

- vektorns förekomst och utbredning,
- resultaten av smittutredningarna,
- resultaten av laboratorieundersökningarna, samt
- genomförandet av bekämpningsåtgärderna, i synnerhet insektsbekämpningen.

2. Anslag, övervakning m.m.

a. För anläggningar med mottagliga djur i skyddsområde och övervakningsområde gäller **tillträdesförbud** i den utsträckning som Jordbruksverket beslutar. Inga anslag behövs vid utbrott av blåtunga.

b. Jordbruksverket ansvarar för att allmänheten genom massmedier och eventuellt på annat lämpligt sätt informeras om gällande restriktioner.

Länsstyrelsen ansvarar för motsvarande information regionalt.

Inom skyddsområde gäller följande

3. Identifiering m.m. av anläggningar med mottagliga djur

a. Alla anläggningar med mottagliga djur inom området ska identifieras av en veterinär som Jordbruksverket utser.

Anvisningar om hur en sådan identifiering kan genomföras finns i kapitlet *Områden med särskilda restriktioner* i Del I.

b. Om mottagliga djur insjuknar eller dör i en anläggning inom området ska djurhållaren omedelbart anmäla detta till distriktsveterinären eller en annan veterinär om det inte är uppenbart att sjukdomen eller dödsfallet beror på ett olycksfall eller en annan fysisk skada.

En veterinär som får ett sådant meddelande ska snarast underrätta Jordbruksverket ifall blåtunga inte kan uteslutas som orsak till händelsen.

Om Jordbruksverket så bestämmer ska en veterinär som verket utser, på det sätt som verket beslutar, undersöka de sjuka eller döda djuren och ta prover i den utsträckning som behövs för att fastställa om blåtunga föreligger.

c. Jordbruksverket ska genomföra ett program (fastställt av EU) för epidemiövervakning grundat på en kontroll av indikatorgrupper med nötkreatur eller, om sådana saknas i området, andra grupper av idisslare samt populationer av smittspridare.

4. Förflyttning och hantering av djur och produkter

Mottagliga djur får inte flyttas från området.

Undantag från utförselförbudet regleras i EU förordning 1266/2007/EG.

För produkter av djur finns inga restriktioner.

5. Vaccination i skyddsområdet

Jordbruksverket eller EU-kommissionen kan besluta om systematisk vaccination av mottagliga djur inom skyddsområdet.

6. Giltighetstid

Se avsnitt E.

Inom övervakningsområde gäller följande

7. Identifiering m.m. av anläggningar med mottagliga djur

Samma bestämmelser som gäller för skyddsområdet.

8. Förflyttning och hantering av djur

Samma bestämmelser som gäller för skyddsområdet.

9. Vaccination i övervakningsområdet

Vaccination mot blåtunga är inte tillåten inom övervakningsområdet.

10. Giltighetstid

Se under avsnitt E.

D. Vaccination

Se även kapitlet *Vaccination mot epizootisk sjukdom* i Del I.

a. Jordbruksverket eller EU-kommissionen kan besluta om systematisk vaccination av mottagliga djur inom skyddsområdet.

b. Endast vaccin som är godkänt av Jordbruksverket får användas.

c. Vaccinerade djur ska vara märkta tydligt och beständigt på sätt som godkänts av EU, så att de går att identifiera individuellt.

Om möjligt ska det framgå av märkningen att djuren är vaccinerade.

d. Från och med 1 Maj 2011 får Jordbruksverket besluta om vaccinering med avdödat vaccin mot blåtunga i förebyggande syfte även utanför restriktionsområden (ändring i rådets direktiv 2000/75/EC).

E. Giltighetstider

Bestämmelser om vaccination, skyddsområden och övervakningsområden gäller under så lång tid som EU-kommissionen beslutar.